

SAMOEVALVACIJSKO POROČILO ZA ŠOLSKO LETO 2018/2019

UČNI STILI

UVOD

Na podlagi 49. člena ZOFVI-ja (Ur.l. RS, št. 16/07, 36/08, 58/09) mora šola pripraviti letno samoevalvacijsko poročilo o enem izmed področij, ki so temeljna za delovanje šole. Po obravnavi na učiteljskem zboru ga obravnava in potrdi Svet šole.

Ljudje se učimo na različne načine, nekateri se učijo z branjem, drugi s poslušanjem, tretji pa s pomočjo slikovne predstave. Nekateri ljudje se več naučijo, če svoje ideje preverjajo v skupinski razpravi, drugi pa se raje učijo sami. Nekateri potrebujejo sistematično prikazane informacije in se učijo postopoma, drugi pa imajo celostni pristop. Načine, kako zaznavamo informacije, katere strategije učenja uporabimo in kako jih prikličemo imenujemo učni stili. Razumljivo je, da učitelj ne more podrobno poznati vseh stilov učencev, vendar je pomembno, da je občutljiv za tovrstne razlike ter posebnosti mentalnega funkcioniranja tako pri učencih kot pri sebi. (Marentič Požarnik, 2000).

Dejavniki, ki vplivajo na učno uspešnost učencev so torej tudi učni stili, zato smo se na Osnovni šoli Pivka odločili, da za letno samoevalvacijo v šolskem letu 2018/19 izberemo prav to temo.

Cilj raziskave je bil spoznati učne stile učencev, torej način učenja, ki jim (najbolj) odgovarja, kako starši sodelujejo pri procesu učenja svojega šolarja, kako učitelji poznajo svoje učence in njihov način učenja, kakšne metode dela in bralne strategije uporabljajo pri pouku.

V prvem delu je razvidna klasifikacija učnih stilov in njihov opis, v drugem delu pa predstavitev in analiza rezultatov anonimne ankete.

I. Klasifikacija učnih stilov

Najbolj pogosto se pri učnih stilih upošteva spoznanje, da se ljudje razlikujemo po tem, katerim čutnim kanalom dajemo prednost pri zaznavanju, učenju, sporočanju in predstavljanju. Največkrat gre za delitev na vidni (vizualni), slušni (avditivni) ter čutno-čustveni (kinestetični) stil.

Po mnenju strokovnjakov lahko že z opazovanjem posameznika opredelimo, za kateri tip gre. Marentič Požarnik (2000) opisuje nekaj zunanjih značilnosti ljudi z različnimi stili zaznavanja, za lažje prepoznavanje prevladujočega stila.

Vidni (vizualni)stil:

- uporablja predvsem besede, ki označujejo barve in vidne vtise,
- ima jasne predstave, uvidi bistvo problema,
- je organiziran, sistematičen,
- je miren, premišljen,
- si zapomni predvsem slikovno gradivo, podobe,
- hrup ga razmeroma manj moti,
- težko si zapomni ustna navodila,
- raje bere sam, kot da posluša,
- stvari urejuje po barvah,
- želi pregled, vizijo (na papirju kot skice, miselne vzorce...).

Slušni (aditivni) stil:

- uporablja izraze »to mi dobro zveni«, »to je odgovor na vprašanje«,
- ima rad predavanja, razprave, razgovore in si veliko zapomni,
- pri branju premika ustnice, rad glasno bere,
- govori sam s seboj, pri učenju uporablja notranji dialog,
- hrup ga moti pri delu,
- govori ritmično,
- ima rad glasbo,
- dobro posnema govorni ton, barvo, (narečno) melodijo,
- vse si zapomni po vrsti, po korakih,
- bolje govori kot piše.

Čutno-čustveni (kinestetični) stil:

- uporablja izraze »imam slab občutek«, »obliva me kurja polt«,
- ljudi, stvari se dotika, se jim približa,
- veliko se giblje, gestikulira,
- uči se ob ravnanju s predmeti,
- si več zapomni med hojo,
- ob branju si kaže s prstom,
- bolje si zapomni celovito izkušnjo kot podrobnosti,
- govori počasi,
- rad bere »akcijske« knjige,
- važnejši mu je dober občutek kot videz (obleke itd.).

Najboljši rezultati procesa poučevanja so takrat, ko imajo učenci in učitelji enak stil učenja. Učitelj pa mora biti dovolj prožen in prilagajati način poučevanja tako, da ustreza čim več stilom. (Marentič Požarnik, 2000).

II. Potek raziskave

Raziskava je potekala tako, da smo v mesecu juniju povabili vse učence od 4. do 8. razreda in njihove starše ter učitelje k izpolnjevanju spletne ankete preko 1KA.

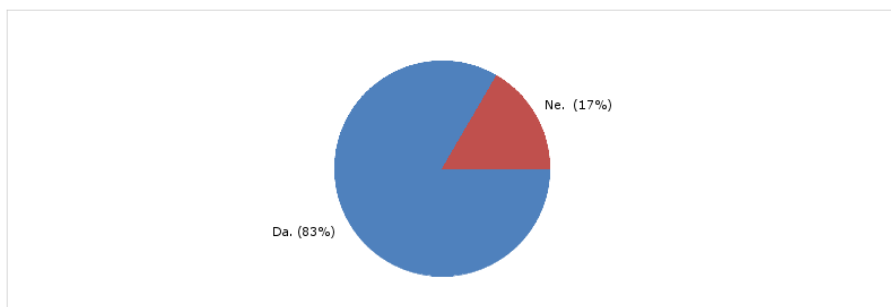
Število izpolnjenih anket:

- učenci = 219 (82%)
- starši = 133, od tega 102 Ž in 31 M (61%)
- učitelji = 28 (100%)

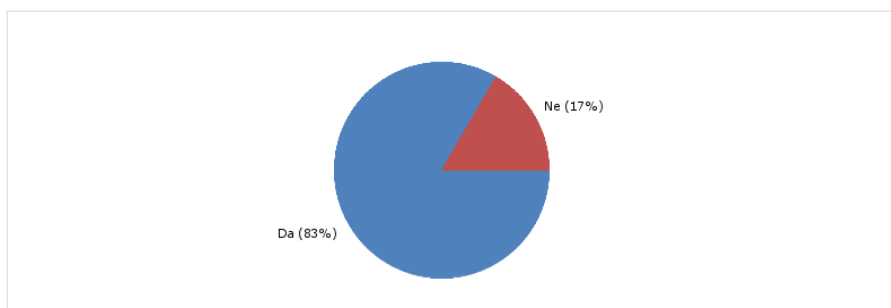
Enaka ali podobna vprašanja smo postavili vsem anketiranim, in sicer:

1.

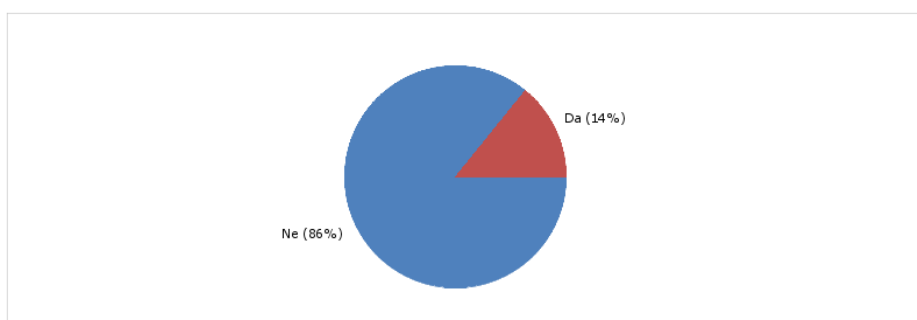
- učencem, ali jim starši pokažejo in svetujejo, kako naj se učijo

- staršem, ali pokažejo svojim otrokom, kako naj se učijo

- učiteljem, ali dajejo starši doma dovolj poudarka na svetovanje svojim otrokom, kako naj se učijo

Pri tem vprašanju je opaziti izrazit razkorak med odgovori učencev in staršev, ki so si bili v % odgovorov enaki, ter učiteljev, ki menijo, da starši ne svetujejo dovolj otrokom, kako naj se učijo. To sklepajo iz:

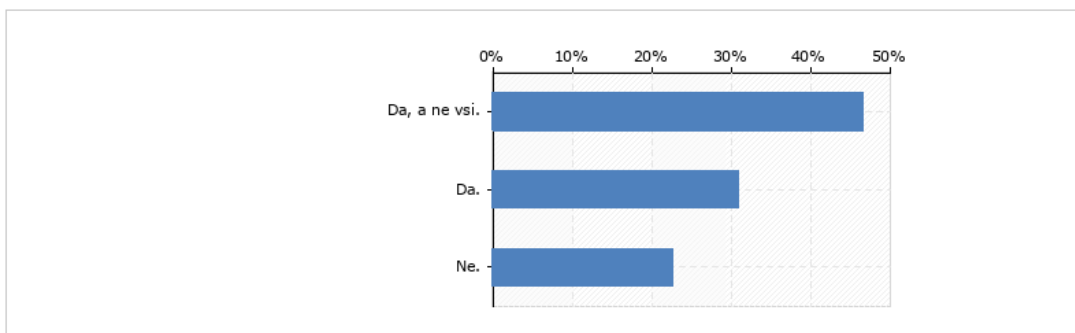
- slabe učne navade, neredno prinašanje domačih nalog
- učenci se učijo na pamet in snov hitro pozabijo
- tisti, ki imajo podporo doma, nimajo veliko težav
- to počnejo samo nekateri. učenci imajo urejene potrebščine, opravljene naloge in ker so pripravljeni na pouk so umirjeni in aktivno sodelujejo
- kakšen odnos imajo starši do šolskega dela lahko prepoznam tudi pri njihovem obiskih govorilnih ur
- učenci povedo, da starši rečejo, pojdi v sobo in se uči
- starši menijo, da je to naloga šole
- nekateri ne znajo pomagati

Starši pa so navedli, da svetujejo:

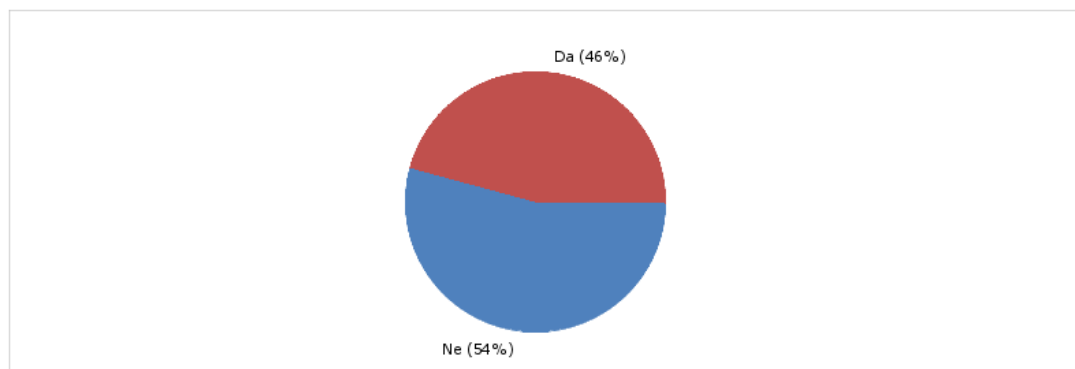
- kako naj si otrok dela zapiske, kako naj se sistematično uči, naj se uči sproti
- kako naj razporedi snov, izpiše glavne teme, obnovo ...
- vsak dan naj vsaj prebere, kaj so delali tisti dan
- miselne vzorce, glasno ponavljanje, asociacije, poudarjanje z različnimi barvami
- ponavljanje dnevne snovi in pisanje domače naloge
- naj stvari bere in zapisuje
- da se sproti uči
- razlagam snov
- na kakšen način organizirati učenje, kako odkriti svoj stil učenja, kako po delčkih obravnavati posamezno snov

2.

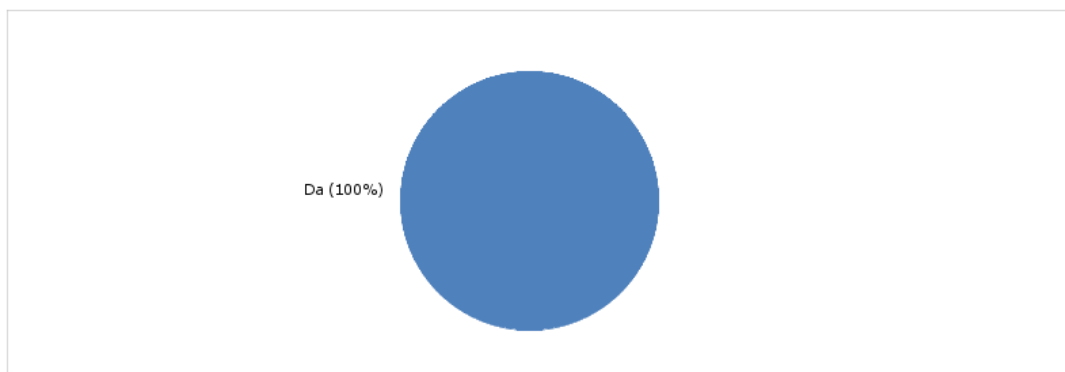
- učencem, ali jim učitelji pokažejo, kako naj se učijo

- staršem, ali učitelji v šoli svetujejo otroku, kako naj se uči

- učiteljem, ali svetujejo in pokažejo učencem, kako naj se učijo

Vsi učitelji so odgovorili, da učencem svetujejo in pokažejo, kako naj se učijo, in sicer:

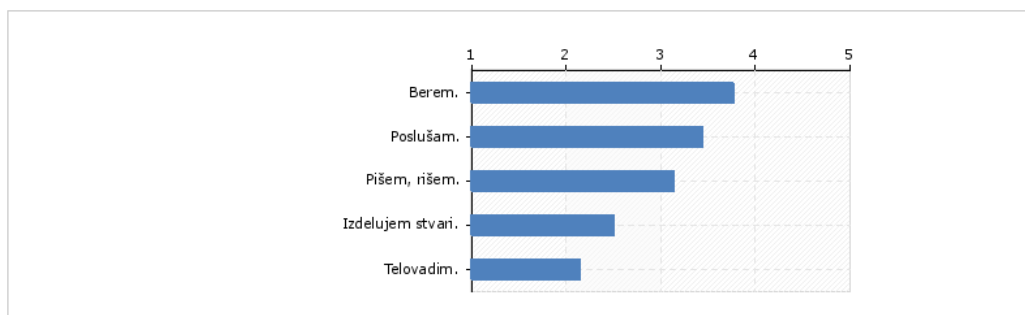
- pri posamezni učni snovi pokažem nekaj primerov učenja - npr. miselni vzorec ...
- pri učni uri pokažemo na konkretnih vsebinah, kako se lotimo učenja in kako ta proces izpeljemo
- povem in pokažem vaje, ki jih lahko nato izvajajo v doma
- tako, da jim svetujem primerne učne strategije
- predlagam, kdaj naj se učijo, individualno jim poskušam predstaviti način, ki jim najbolj ustreza,
- jih spodbujam in dam vedeti, da je v učenje potrebno vložiti nekaj truda, da ocene niso edini kriterij....
- konkretna ponazoritev, npr. vlečenje pri branju ...
- s pomočjo podčrtovanja bistvenih besed, z miselnim vzorcem
- z učenjem izdelave miselnih vzorcev, Paukovo strategijo, izdelovanjem urnika učenja...
- izpis podatkov, urejeni zapisi, skica, preveri rezultat
- z razlago in demonstracijo
- z delavnicami, kjer ugotovimo, kateri učni stil odgovarja vsakemu učencu posebej

Tudi tu je opaziti razhajanje med odgovori, saj vsi učitelji menijo, da učencem pokažejo, kako naj se učijo, medtem ko učenci in starši tega ne zaznajo v enaki meri. Zanimivo bi bilo poiskati vzroke, zakaj. Ali so učenci tisti, ki pri pouku ne prepoznajo in ne poslušajo nasvetov, ali so učitelji premalo jasni pri svetovanju in samemu prikazu.

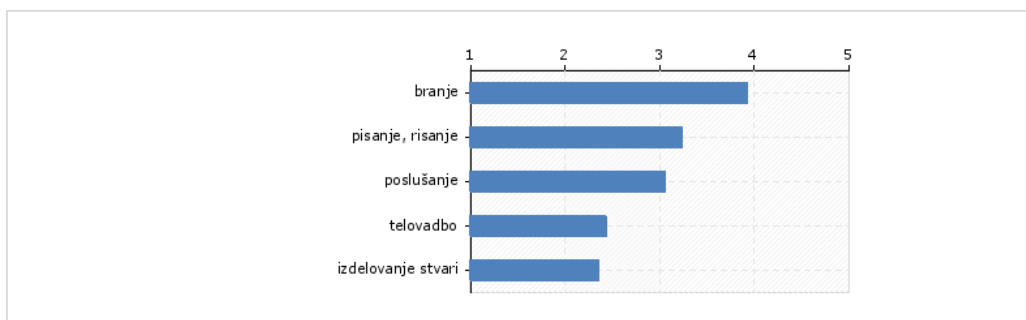
3.

- Učence, starše in učitelje smo povprašali, kaj menijo, da imajo otroci v šoli najraje oz. najraje počnejo.

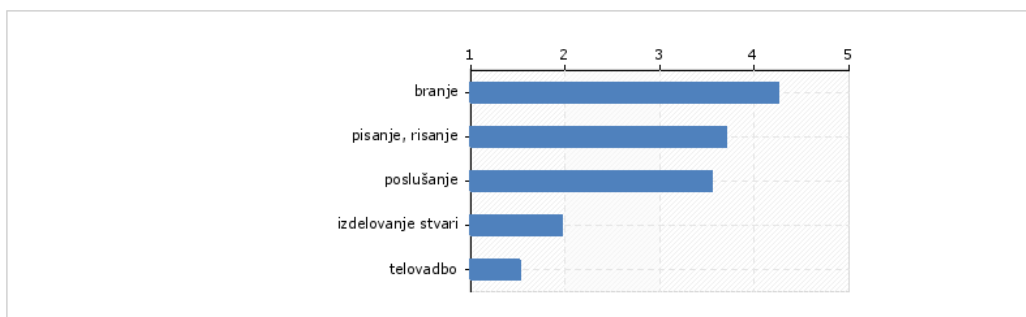
Odgovori učencev:

Odgovori staršev:

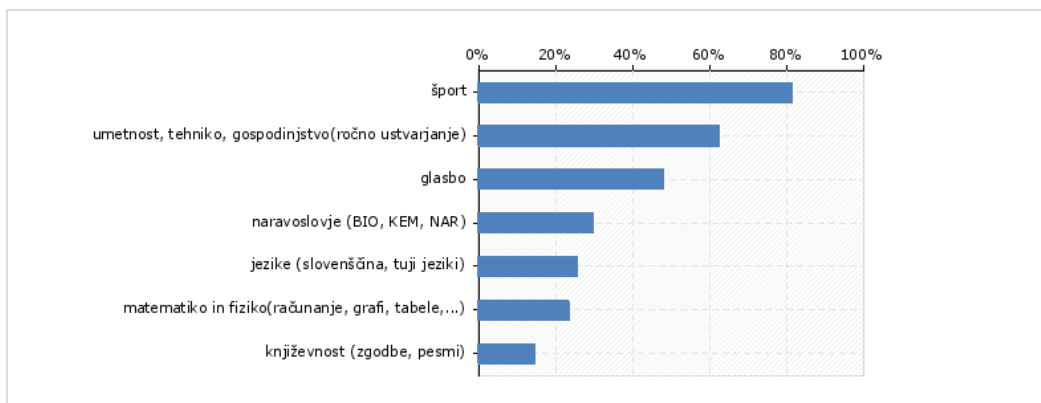

Odgovori učiteljev:

Pri tem vprašanju so si odgovori dokaj podobni. Vsi so si enotni, da učenci v šoli najraje berejo. Učenci na drugo mesto postavljajo poslušanje, starši in učitelji pisanje in risanje, na zadnje mesto pa učenci in učitelji telovadbo, starši pa izdelovanje stvari.

- Učencem smo zastavili še vprašanje, katera področja v šoli ima najraje (največ tri).

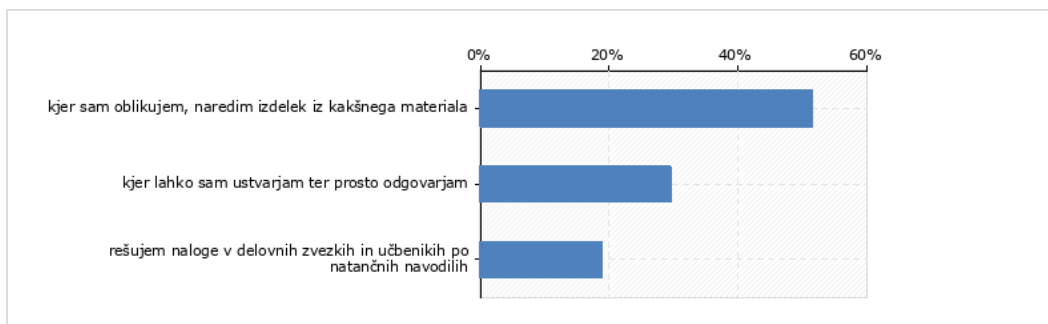
Pričakovano imajo najraje šport in športne aktivnosti. To lahko povežemo tudi s tem, da so pri predmetu vedno v gibanju, ni se jim potrebno učiti, ne pišejo preizkusov znanja in za pouk ne potrebujejo knjig. Zanimivo pa je, da so pri prejšnjem vprašanju, kaj delajo v šoli najraje, telovadbo postavili na zadnje mesto

Sledijo umetnost in tehnika, kjer seveda lahko prosto ustvarjajo in so aktivni ter glasba. Manj radi pa imajo predmete, kjer je potrebno veliko branja, pisanja in govornih spretnosti ter učenja.

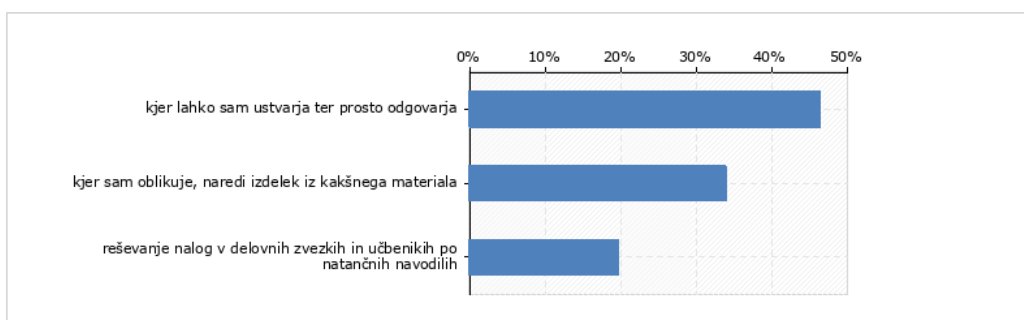
4.

- Skupno vprašanje za učence, starše in učitelje je bilo, katere naloge najraje rešujejo učenci.

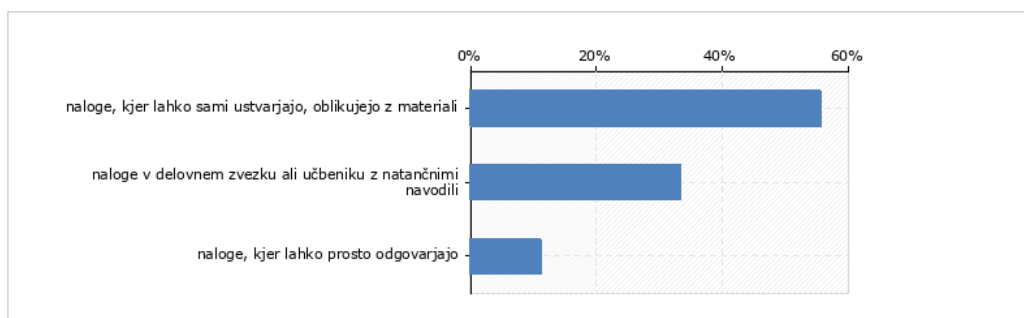
Odgovori učencev:

Odgovori staršev:

Odgovori učiteljev:

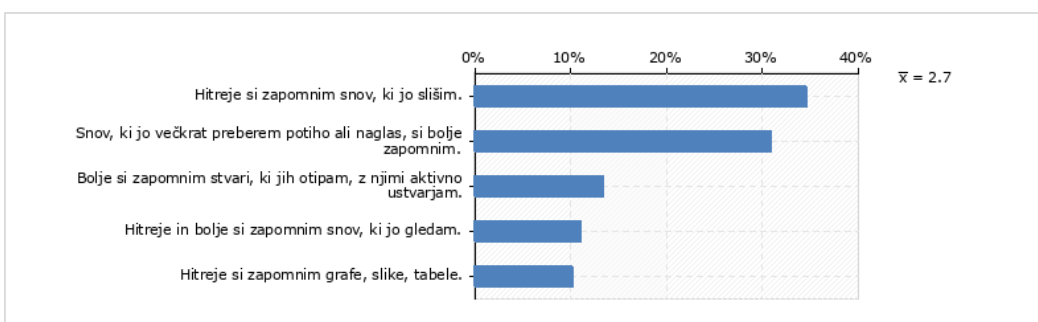

Učenci predvsem radi ustvarjajo in imajo radi ročne spretnosti, kar menijo tudi učitelji. V nasprotju z učenci in starši pa učitelji postavljajo na drugo mesto reševanje nalog v delovnem zvezku ali učbeniku z natančnimi navodili. Starši menijo, da imajo njihovi otroci najraje naloge, kjer sami ustvarjajo in prosto odgovarjajo.

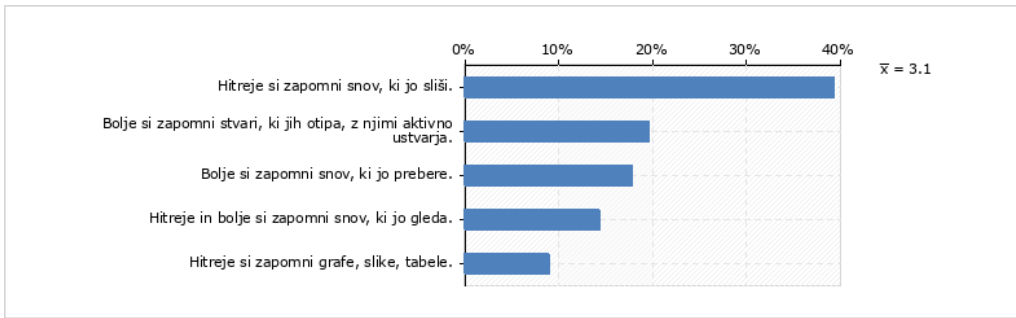
Veljalo bi poskusiti učencem večkrat dati proste roke in jih manj usmerjati.

5.

- Učence smo povprašali, katera trditev jih najboljše predstavi.

➤ Starše pa, katera trditev najbolje opiše njihovega otroka.

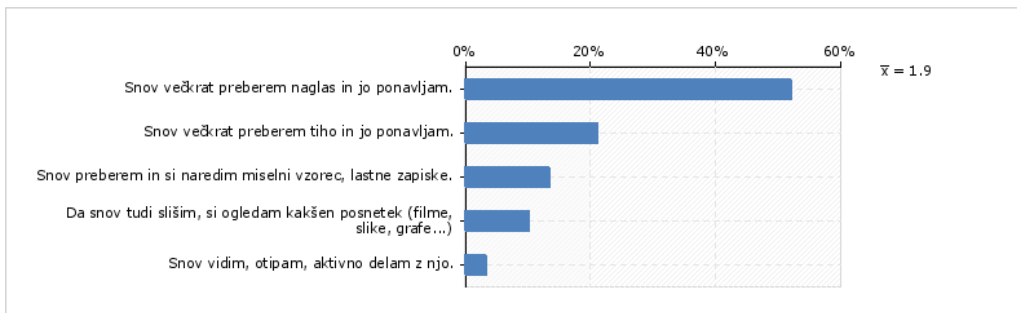

Odgovori učencev in staršev so si zelo podobni. Na njihovi osnovi lahko rečemo, da v veliki večini prevladuje slušni oziroma aditivni tip, zelo blizu pa sta si vidni ali vizualni ter čutno-čustveni (kinestetični tip), ki pa ga je v našem šolskem sistemu najtežje organizirati.

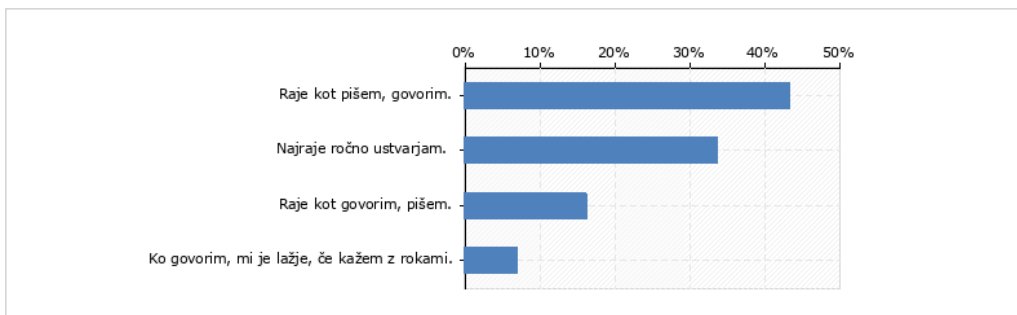
6.

➤ Učence smo še povprašali,

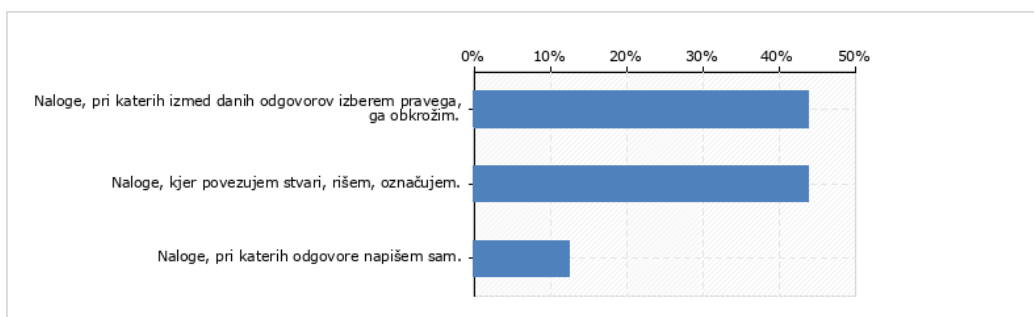
- kako se najraje učijo

- katera trditev jih najbolje opiše

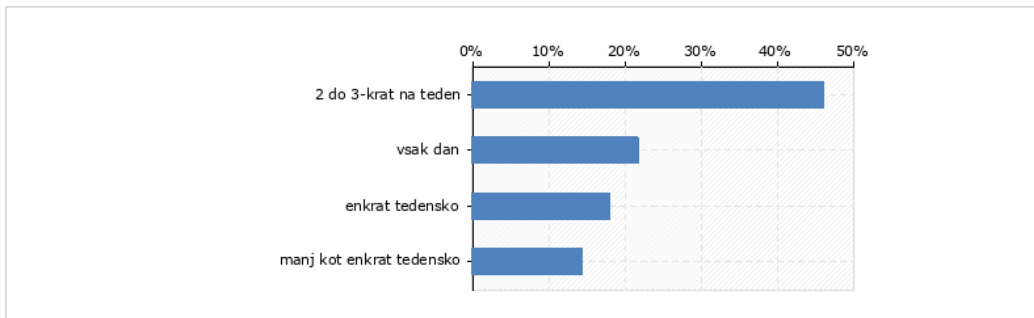
- katere naloge imajo najraje

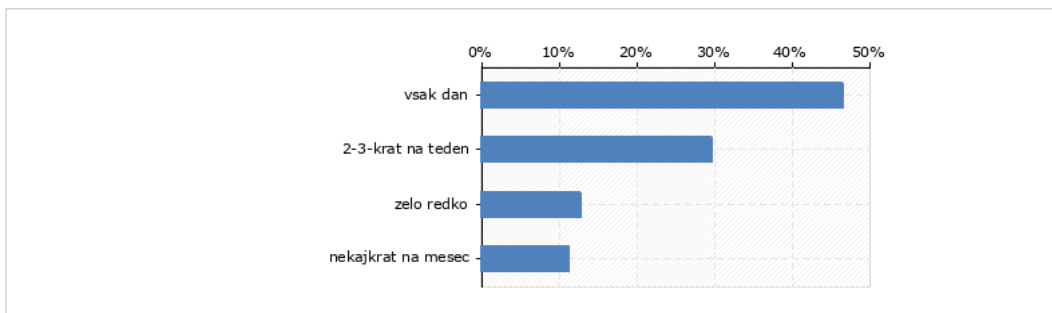
Tudi iz teh odgovorov je razvidno, da med učenci prevladuje slušni oziroma aditivni tip. Snov berejo naglas ali po tiho, vsekakor pa jo več ustno obnavljajo, kot delajo zapiske in raje kot pišejo, govorijo. Močan je tudi čutno-čustveni (kinestetični tip), saj učenci tudi radi ročno ustvarjajo, rišejo, označujejo. Presenetljivo pa imajo najraje, glede na vse prejšnje odgovore, zaprte tipe nalog, kjer izbirajo med že danimi odgovori.

7.

➤ Učence smo povprašali, kolikokrat na teden se učijo...

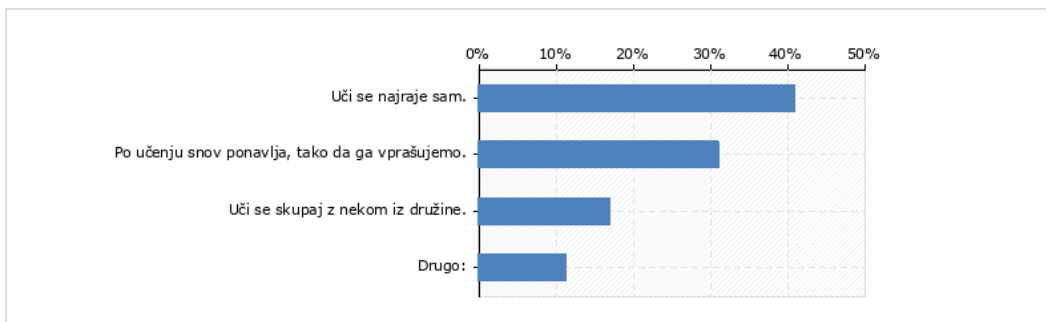
➤ in starše, kako pogosto doma spremljajo, kdaj in kako se otrok uči.

Večina se jih uči 2 do 3x na teden, a je skoraj 1/3 učencev takih, ki se učijo enkrat tedensko ali še manj, kar je gotovo premalo za dobro znanje in dober učni uspeh.

Dobra polovica staršev v veliki meri spremlja učenje svojega otroka. Prav tako je zaskrbljujoča slaba tretjina staršev, ki bolj poredko spremlja svojega otroka. Nekajkrat na mesec oziroma zelo redko je premalo za osnovnošolskega otroka.

➤ Starše smo povprašali tudi, kako se otrok doma najpogosteje uči.

Drugo:

- otrok želi, da ga poslušamo
- zelo različno glede na potrebe
- nikoli sam

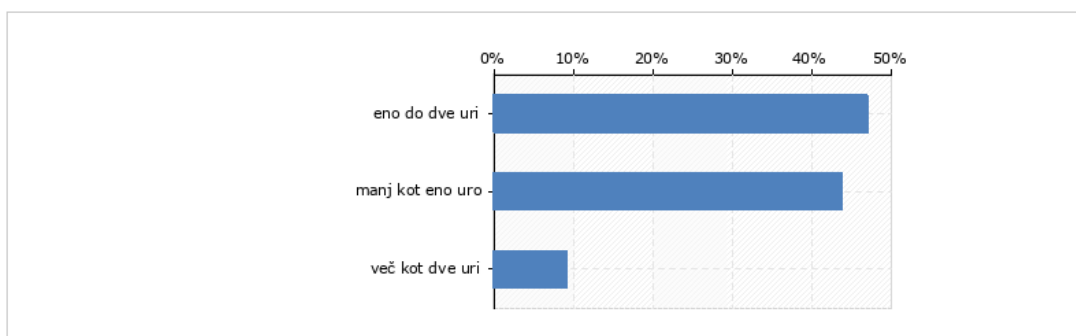
- matematiko delamo skupaj
- vse navedeno po malo
- mlajši potrebujejo starševsko pomoč

Na vprašanje je 40% staršev odgovorilo, da se njihov otrok najraje uči sam. Lahko sklepamo, da imajo posledično tudi slabši pregled nad njihovim učenjem, ni pa nujno. Več kot polovica otrok naj bi se učila tako, da snov ponavlja in odgovarja na vprašanja (slušno) in z nekom iz družine.

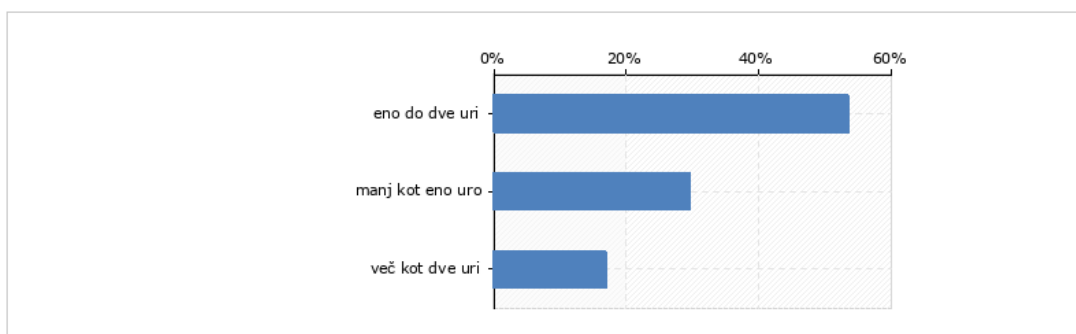
8.

- Zanimalo nas je še, koliko časa porabijo učenci, ko doma delajo za šolo, in kako čas učenja ocenjujejo starši.

Odgovori učencev:

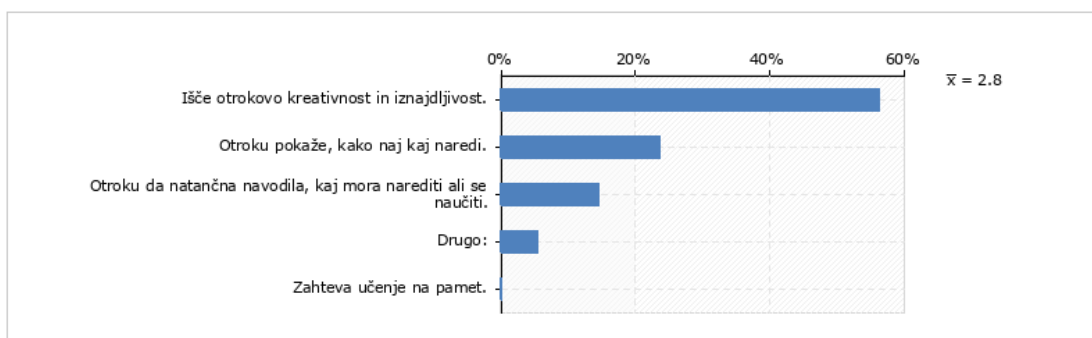

Odgovori staršev:

Odgovori se skoraj povsem ujemajo. Največ učencev porabi, ko dela za šolo, eno do dve uri, učenci, ki za šolo porabijo več kot dve uri na dan, pa so v manjšini.

- Starši so na vprašanje, kaj je njihovemu otroku všeč pri učitelju odgovorili:

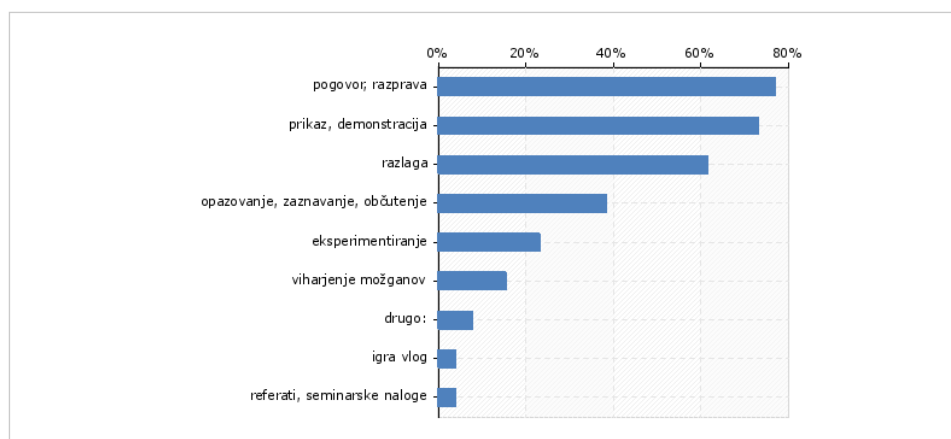

Pri starših v veliki večini prevladuje odgovor, da učitelj pri njihovih otrocih išče kreativnost in iznajdljivost, kar pomeni, da vzpodbuja učenca, da se lahko razvija in se bolje spozna ter posledično oblikuje tudi lastni stil učenja. Pomembno se jim tudi zdi, da učitelj otroku pokaže, kako se kaj naredi.

9.

➤ Učitelji so odgovorili še na dve vprašanji, in sicer:

- Kako učencem najpogosteje podajate snov?

- Katere bralno-učne strategije uporabljate pri pouku?

- Paukova strategija, strategija VŽN, 5 prstov
- branje z razumevanjem,
- učenje z miselnimi vzorci
- opazovanje, zaznavanje
- grafični prikazi, ponazoritve
- iskanje ključnih besed
- upoštevanje predznanja in možganska nevihta
- vprašanja na več ravneh
- splošna študijska strategija PV3P

Največ učiteljev podaja snov tako, da se z učenci pogovarja, razpravlja in ob tem razlaga snov. Iz tega lahko sklepamo, da v veliki večini podajajo snov slušno. Sledijo prikaz in demonstracija ter eksperimentiranje. V pouk vnašajo različne bralno-učne strategije in s tem vzpodbujajo učence, da le-te uporabijo tudi sami pri učenju doma.

III. Povzetek samoevalvacije

Rezultati ankete med učenci, starši in učitelji kažejo, da učenci najraje sprejemajo informacije preko slušnega kanala. To ni presenetljivo, saj nam sluh prvi posreduje zaznave sveta že od rojstva dalje. Starejše nas to dejstvo vsekakor malce zmede, saj smo sami generacija televizije, torej vidnega zaznavanja. Današnja mladina pa je generacija slušalk

Čeprav otroci radi poslušajo, pa ni nujno, da bodo ta način tudi uporabili za učinkovito učenje. Kar slišimo, namreč lahko hitro pozabimo. Še posebej to velja za podatke. Slušna informacija je hipna.

Brez ponavljanja nam uide iz kratkoročnega spomina in se ne usidra v dolgoročnega. Take informacije težko prikličemo.

Učne stile je prav gotovo dobro kombinirati. Učenci naj informacije slišijo in vidijo. Bolje si bodo nekaj zapomnili, če informacijo povežemo z že znanimi ali uporabnimi v vsakdanjemu življenju.

Velik del otrok in staršev je navajal učenje s spraševanjem. Torej se otroci nekaj naučijo, starši jih potem o tem sprašujejo. To je zelo šolski primer učenja. Brez ponavljanja seveda ne gre. Najbolje je ponoviti snov že isti dan, potem pa v časovnih presledkih vsaj še trikrat oz. po potrebi. In seveda snov povezati z izkušnjami in vsakdanjim življenjem.

Dejstvo je, da je pouk in snov v našem šolskem sistemu ter s tem povezano učenje velikokrat najlažje usvojiti z slušnim in vizualnim učnim stilom in še najmanj z gibalnim. Zato je velikokrat učence, posebej mlajše, potrebno motivirati ter vedno znova vključevati in pritegniti k pouku, kar je težak in dolgotrajen proces. Predvsem mlajši otroci potrebujejo konkreten material, da sčasoma spoznajo povezave med zakonitostmi življenja.

Pri učenju je dobro preprosto poimenovati stvari. Pogost izraz glede učenja je: »To mi ne gre v glavo.« Lepo namreč opisuje prav umeščanje pogosto za nas nesmiselne informacije v naš asociacijski sistem. Torej napravimo informacije smiselne, pa bo šlo učenje lažje »do možganov«.

Menimo, da učitelji na področju učenja – torej, da učencem pokažejo in razložijo kako naj se učijo – naredijo veliko in dobro. Pomembno pa je, da učitelji širijo načine delovanja (metod, postopkov in pristopov) tako, da se še bolj približajo potrebam učencev (in njihovim stilom). Na ta način učitelj posredno učence uči, kako se učiti. Na učencih pa je, koliko so pripravljeni sprejeti in sami vnesti v svoj način dela.

Gre za dolgotrajen proces, kjer je potrebno natančno opazovanje, sodelovanje in predvsem dobra in pristna komunikacija.

Naj zaključimo s trditvijo Colin Rose in Luise Goll (Umetnost učenja, 1996), ki trdita, da nam v spominu ostane:

- 20 % tega, kar preberemo
- 30 % tega, kar slišimo
- 40 % tega, kar vidimo
- 50 % tega, kar povemo
- 60% tega, kar storimo
- 90 % tega, kar vidimo, slišimo, storimo.

Pomnjenje je pomemben del učenja.

Torej, ko se učimo, združimo vid, sluh, govor in telesno aktivnost.

Pivka, september 2019

Pripravili: Lea Želko Pašič, svetovalna delavka

Alenka Tomšič, ravnateljica

Literatura:

Marentič Požarnik, Barica. 2000. Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS

Ažman, Tatjana. 2012. Pomen učnih stilov za učitelja in učenca. Ljubljana: MIZŠ